

HEILIGE VERWARRING – zondag Trinitatis

Gemeente van Christus, God gooit voortdurend zijn eigen beeld in de war. Hij is één en toch drie: terwijl je de Vader aanspreekt, zou die wel eens de Zoon kunnen zijn. Richt je je tot de Zoon, dan glijd je ineens uit over de heilige Geest.

De leerlingen van Jezus staan op een raadselachtige berg in Galilea, die we niet thuis kunnen brengen. Misschien is die berg wel overal. Niet twaalf maar elf leerlingen zijn er. Een van hen is weggefallen: Judas. Want Judas wist zo goed wat God wel en niet wil, wat Jezus wel en niet moest doen. De Opgestane treedt op hen toe en zegt dat zij alle volken moeten dopen in de naam van een heilige verwarring: de 3-enige God. Geen wonder dat sommige van de leerlingen ‘twijfelen’. Wie nooit heeft getwijfeld, heeft nooit echt geloofd.

Twijfelen we wel genoeg? We zijn vaak zo zeker, zo overtuigd van onze eigen mening. We weten zo goed hoe de wereld in elkaar zit. We weten hoe de kerk zou moeten zijn. Ja, we weten hoe we zelf in elkaar zitten. ‘Zo ben ik’, zeggen we. Ik ben dit en niet dat, ik geloof dit wel maar dat zeker niet. Van anderen hebben we ook een prettig overzichtelijk beeld. Zelfs van God weten we wie en wat hij is. Dan geloof je niet in God; dan geloof je in je geloof. Is dat niet de Judas in ons? Judas die zo heel duidelijk wist wat Jezus wel en niet moest doen?

Gods grootste gave is zijn eigen, ondoorgrondelijke wezen. Hij past niet in een plaatje: hij is drie-enig. Voortdurend stuurt hij zijn eigen beeld door de war, en daarmee alle beelden over onszelf en anderen. Dat maakt liefde mogelijk. Het tegenovergestelde van de liefde is dat we van de ander een vast beeld maken. Tijdens een ruzie roepen we verwijtend: ‘Vroeger dacht je altijd heel anders, je bent niet consequent!’ We maken een maatstaf van onze herinneringen, waaraan de ander moet voldoen. We reduceren hem of haar tot een fossiel uit het verleden. En dan nog klagen dat je relatie zo weinig spannend meer is!

Een echte christen kijkt ‘s ochtends peinzend naar de vreemdeling met wie hij aan de ontbijttafel zit: ‘Wie zou dat toch zijn?’ Een echte christen weet steeds minder wie hij of zij zélf eigenlijk is. Groei in zelfkennis is groei in verbijstering. Zeker, we hebben een vaste naam en adres – maar dat zijn slechts de coördinaten waarmee de belastingdienst ons weet te vinden. Dat zegt niets over wie we wezenlijk zijn. We zijn een mysterie, geschapen naar het beeld van de 3-enige God. In de roman *Stiller* van Max Frisch, zegt Julika tegen haar vriend: ‘Zo zie je mij dus! Je hebt een beeld van mij gevormd, een vastomlijnd en definitief beeld.... Dat is precies het tegendeel van de liefde... Als je van iemand houdt, dan laat je toch alle mogelijkheden voor hem open en ben je ondanks alle herinneringen gewoon bereid om je te verbazen, je steeds weer te verbazen hoe anders hij of zij is, hoe verschillend en niet alleen maar zó, geen vastomlijnd beeld zoals jij nu van mij hebt gemaakt.’ Zoals God altijd weer anders is: nu heilige Geest, dan Zoon, dan weer loop je tegen de Vader aan.

Iemand in een beeld vastzetten is de kern van alle vijandschap en van oorlogspropaganda. Vandaag leven we in dit opzicht in een vijandige cultuur. Een onchristelijke cultuur, in de zin dat er weinig eerbied meer is voor het mysterie. Vreemdelingen worden gereduceerd tot een beeld: ze zijn ‘profiteurs’ of ‘fundamentalisten’. In de zorg domineren steeds vaker richtlijnen en protocollen. Dat heeft iets gewelddadig, want mensen kunnen nooit helemaal in kaart worden gebracht. In onze maatschappij weten we daarom niet goed raad met dementerenden en gehandicapten. We zien niet dat zij, evenals vreemdelingen, een grote gave zijn. We hebben hen nodig. Doordat zij ons in verwarring brengen, kunnen zij ons redden uit het wassenbeeldenmuseum dat wij van het leven hebben gemaakt.

Mensen lijden aan die verschraving van onze cultuur en zoeken in allerlei vormen van spiritualiteit weer contact met het ongrijpbare, bezielende mysterie. Maar een spiritualiteit die niet gegrond is in de drie-enige God, wordt al snel doelgericht en mensvijandig. De kerk heeft vaak het geloof teveel ingevuld door te zeggen: Zó is God, zó moet je leven. Ook in esoterische kringen kan men erg overtuigd zijn van de eigen inzichten. Maar een spiritualiteit die twijfel ontmoedigt, kan niet vruchtbaar zijn. Daarin passen geen onfeilbare dogma's, pausen of goeroes. Twijfelen is erkennen dat je noch God, noch de ander op formule kunt brengen.

Een goede viering brengt ons in verwarring, zodat de mysterieuze bron van geloof, hoop en liefde weer gaat stromen.

Op zondag trek je de deur van de overzichtelijke werkweek achter je dicht om naar de kerk te gaan en daar wonderlijke dingen te doen die niets met 'efficiency' of 'targets' te maken hebben. Denk aan het gebed, de stilte en meditatie die ons leeg maken. Denk aan de aanbidding, de *worship* waarin we onszelf vergeten. Symbolen en rituelen kunnen ons op onbekende lagen raken. Kerkmuziek kan ons aan het huilen of lachen brengen, zonder dat we weten waarom. En een beetje preek zet je onverhoeds op het verkeerde been, dat wel eens het goede zou kunnen zijn.

De leerlingen van Jezus worden vanaf een raadselachtige berg de wereld ingestuurd. Misschien is die berg wel hier. Heilige verwarring moeten ze zaaien door mensen onder te spetteren met doopwater, in de naam van God de Vader die ook wel eens de Zoon zou kunnen zijn, of misschien wel de Geest die nu fluistert, dan weer rukt en trekt aan het overzichtelijke bouwwerk van ons bestaan. Dat doopwater is het vruchtwater van een nieuwe geboorte. Mensen worden bevrijd van de Judas in hen, die o zo goed weet wat God wil. Die zo naar zekerheid en macht verlangt dat hij alles en iedereen bevriest in een beeld. Dat is verraad, verraad aan de liefde.

Christus heft zijn armen om de leerlingen te zegenen. Hij heft zijn armen en trekt daarmee de wereld open naar het goddelijke mysterie. Maar wat is toch die wond in zijn handpalmen, waarmee hij met ons is tot aan de voltooiing van de wereld?

Die wond is Judas, als eerste gegrift in zijn hand.

Amen.

Jean-Jacques Suurmond.

Gelezen: Mattheus 28, 16 – 20